અંક ૧૦ કારતક સુદ ૧૧ ૨૦૬૪ પ્રબોધિની એકાદશી વ્રત

સર્વ શ્રીગોકુલેશચરણશરણાનુરાગી સમાજ,

જૈ જૈ શ્રીગોકુલેશ,

શ્રીગોકુલેશ પાઠશાળા વતી હું આપ સર્વે ને નૂતન વર્ષની હાર્દિક બધાઇ. અને નૂતન વર્ષની સાથે સાથે અનેક ઉત્સવો ને સાથે લાવ્યા છે. ઉત્સવ એટલે આનન્દ, ઉત્સાહ. આપના માર્ગાનુસાર આ આનન્દ, ઉત્સાહ કયો ? તો છે શ્રીપ્રભુ સુખ પામવાનો આનન્દ, ઉત્સાહ. ઉત્સવ આપણા દૈનિક જીવનમાં સ્ફુર્તી, નવચેતના પ્રદાન કરે છે. જેમ લૌકિકમાં આવી અનુભુતી થાય, તો શક્યજ છે કે આપણા અલૌકિકમાં પણ એજ વૃદ્ધિ થાય, સ્ફુર્તી, નવચેતના-આ માર્ગ માં અગ્રેસર થવા.

શ્રીપ્રબોધિની એકાદશી વ્રત એટલે આજથી શ્રીપ્રભુ ચતુર્માસ કરી ને હવે આપણે સૌને આહવાન કરે છે કે ચાલો, હવે આપણે શુભ કાર્ય કરીએ. શ્રીગુસાંઇજીના પ્રથમકુમાર શ્રીગિરિધરજીનો ઉત્સવ (કા.સુ.૧૨), શ્રીગુસાંઇજીના પંચમકુમાર શ્રીરઘુનાથજીનો ઉત્સવ(કા.સુ.૧૩), દેવદીવાળી (કા.સુ.૧૫), શ્રીગુસાંઇજીના દ્વિતિયકુમાર શ્રીગોવિંદજીનો ઉત્સવ(કા.વ.૮), ઉત્પત્તિ એકાદશી વ્રત સાથે શ્રીચતુર્થપીઠાધીશ્વર શ્રીમાન્ કન્હૈયા પ્રભુનો ઉત્સવ(કા.વ.૧૧), શ્રીગુસાંઇજીના સપ્તમકુમાર શ્રીઘનશ્યામજીનો ઉત્સવ(કા.વ.૧૩).

માગસર માસ નો પ્રારમ્ભ એટલે મહોચ્છવ(મહા ઉત્સવ)નો પ્રારમ્ભ. આપણા સૌના પ્રાણ-પ્યારા શ્રીગુસાંઇજીના ચતુર્થકુમાર શ્રીગોકુલનાથજી - શ્રીગોકુલેશજી - શ્રીવલ્લભ - શ્રીજી - શ્રીરસિકશિરોમણ, ઇત્યાદિ નામો થી આપણા સૌને અનહદ કૃપા વરસાવનાર શ્રીદાદાજી નો મહોચ્છવ. આયો મહોચ્છવ.

મહોચ્છવના દિન અતિ રઢિયામણારે:...

આપ સર્વને શ્રીગોકુલેશ પાઠશાળા વતી ઉત્સવ અને મહોચ્છવની હાર્દિક વધામણી.

ભાવક્ત

દાસ ગોપાલ (વડોદરા), રાજેન્દ્રભાઇ કડકીયા (યુ.એસ.એ)

।। શ્રીગોકુલેશો જયતિ ।।

ગુરુ શિક્ષા - ૩

આધુનિક પુષ્ટિમાર્ગીયોની વ્યવસ્થા: ગોસ્વામી શ્રીદેવકીનન્દનાચાર્યશ્રી

...ગતાંકથી આગળ

૧૫. સેવા-કથામય જીવનમાં પોતાના અન્યાન્ય ગૃહકાર્ય (દેહ-ગેહ સંબંધી કાર્ય) કરતાં કરતાં પણ શ્રીપ્રભુના ગુણગાનના વિષયમાં દધિમંથન લીલાનું અનુભાવન કરવું જોઈએ. (૧૦-૯-૨)

૧૬. સેવા-કથામય જીવનમાં સેવોપયોગી સામગ્રી સંપાદન કરતાં કરતાં (પોતાના વ્યવહારિક જીવનમાં જીવીકોપાર્જન હેતુ-ઉદ્યમ-વ્યવસાય-નોકરીના માધ્યમથી મેળવાએલ ધનને પણ તેજ શ્રેણીમાં ગણવું જોઈએ.)

ભાગવત્ તત્પરતા ન રાખવાની દધિભાંડ ભંજન લીલા શ્રીભગવાને કરી. આથી લીલાનું તાત્પર્ય સમજીને શ્રીગોકુલેશૈક પરતાપૂર્વક જ બધા દેહ-ગેહનો નિર્વાહ કરતાં કરતાં ભગવદ્ અર્થે જ બધુ સંપાદન કરવું જોઈએ. તે માટે દધિભાંડ લીલાનું અનુભાવન કરવું જોઈએ.

૧૭. સેવા-કથામય જીવનમાં દૈન્ય સંપાદનાર્થ તથા શુક્ષ્મ અહં નિવારણાર્થ દામોદરલીલાનું અનુભાવન કરવું જોઈએ. *नहि साधन सम्पत्या भगवान् स्ववंशे भवति किन्तु भक्त्यैव*

૧૮. સેવા-કથામય જીવનમાં અનેકવિધ દોષ દૂર કરવા દુ:સંગ ત્યાગપૂર્વક ભગવદીય સંગની આવશ્યકતા, નિર્વાહ કરવા માટે યમુલાર્જુન લીલાનું અનુભાવન કરવું જોઈએ.

૧૯. સેવા-કથામય જીવનમાં ભગવાન ભક્તવશ કેમ અને કેવી રીતે થાય છે તે પ્રકારની શ્રીપ્રભુની ભક્ત વશ્યતા સમજવા માટે ગોપીસ્તોભિત નૃત્યલીલા (૧૦-૧૧-૦૭)નું અનુભાવન કરવું જોઈએ.

૨૦. (આધુનિક જીવોએ પોતાના) સેવા-કથામય જીવનમાં અનવસરમાં-મધ્યાહન સમયે ભગવાન દ્વારા કરાયેલ ગોચારણ લીલાનું અનુભાવન કરવું જોઈએ.

૨૧.સેવા-કથામય જીવનમાં સેવા-સામગ્રી અથવા સેવામાં ઉપયોગી સામગ્રીના દોષ

નિવારણાર્થ વત્સાસુરવધ લીલાનું અનુભાવન કરવું જોઈએ.

૨૨. સેવા-કથામય જીવનમાં ભગવત્પ્રેમના પરિપાક માટે શ્રીનંદ આદિ જેવી રીતે ભગવાનની કથાનું ગુણગાન કરતા રહેતા હતા તેવી જ રીતે આપણે પણ શ્રીમદ્ ભાગવતની કથાનું શ્રવણ-મનન કરતા રહેવું જોઈએ.

૨૩. સેવા-કથામય જીવનમાં પૂર્ણ પ્રેમની સિદ્ધિ માટે ભગવાનની પ્રમેયરૂપતાનું અનુભાવન કરવું જોઈએ.

૨૪. સેવા-કથામય જીવનમાં દેહાધ્યાસ નિવારણ માટે ધેનુકાસુર-વધ લીલાનું અનુભાવન કરવું જોઈએ. કેમકે ધેનુકાસુરને દેહાધ્યાસરૂપ માનવામાં આવ્યો છે.

૨૫. સેવા-કથામય જીવનમાં વિષયાસક્ત ઇન્દ્રિયોના સંશોધનાર્થ કાલીયાદમન લીલાનું અનુભાવન કરવું જોઈએ..કારણ કે કાલીયા નાગની ફણ વિષયાસક્ત ઇન્દ્રિયરૂપ હતી. જેનું ભક્તિરૂપ ચરણારવિંદથી સંશોધન કરી દેવામાં આવ્યુ.

૨૬. સેવા-કથામય જીવનમાં ઇન્દ્રિયદોષ નિવારણાર્થ આસુરભાવના નિરાસનાર્થ દાવાગ્નિ લીલા(૧)નું અનુભાવન કરવું જોઈએ.

૨૭. સેવા-કથામય જીવનમાં અંત:કરણનાં દોષ દૂર કરવા માટે અંત:કરણ દોષરૂપ પ્રલંબાસુર વધલીલાનું અનુભાવન કરવું જોઈએ.

૨૮. સેવા-કથામય જીવનમાં ભગવત્સ્વરૂપના અજ્ઞાન-ના દોષ નિવારણાર્થ દ્વિતિય દાવાગ્નિશમનલીલાનું અનુભાવન કરવું જોઈએ.

૨૯. સેવા-કથામય જીવનમાં વ્રજભક્તોની જેમ આધુનિક પુષ્ટિમાર્ગીય જીવોએ અનવસર કાલમાં તે વ્રજભક્તો દ્વારા કરાયેલ ગુણગાનલીલાનું અનુભાવન કરવું જોઈએ.

૩૦. જો આધુનિક પુષ્ટિમાર્ગીય જીવ આ સાધનોનું નિરંતર સંચય કરતા રહેશે તો આ સ્થિતિમાં રુચિના કારણે સ્નેહ અને આસક્તિ સહસા પ્રતીત થવા માંડે છે.

૩૧. સેવા-કથામય જીવનમાં સાધન-સંપત્તિથી આચરણ કરતા કરતા આપણે વર્ણાશ્રમાદિ, પરોપકારાદિ સાથોસાથ વૈષ્ણવ ધર્મોનું પણ યથાશક્તિ નિર્વાહ કરતા રહેવું જોઈએ. (જુઓ-તત્વાર્થદીપ નિબંધ.૩-૧૦-૮૨)

૩૨. સેવા-કથામય જીવનમાં અન્યાશ્રય દોષની નિવૃત્તિ હેતુ ગોવર્ધનોદ્ધરણલીલાનું અનુભાવન કરવું જોઈએ. અંબિકા વન યાત્રાનું પણ)

૩૩. સેવા-કથામય જીવનમાં સાધન-સંપત્તિથી નિર્વાહ કરતાં કરતાં ભગવત્ કૃપાથી યથા સંભવ પ્રપંચથી વિલગાવ રાખતાં ભગવદાસક્તિની ઉત્તરોત્તર પ્રવૃદ્ધિ જ પુષ્ટિમાર્ગીય જીવની પ્રબળ કામના હોય છે, પરંતુ આ ભગવદાસક્તિ ફળદશા સૂધી પહોંચી શકે તે વિષયમાં ભગવદ્ઈચ્છા અને ભગવત્ કૃપા જ નિયામક છે. આધુનિક જીવોના હી નાધિકારી હોવાના કારણે તેમની ભક્તિવૃત્તિની ખંડશઃ અવસ્થાનો જન્માંતરોમાં પરિપાક થવાના કારણે વ્યસન તથા સર્વાત્મભાવ આદિની ફલાવસ્થાની અનુભૂતિ પણ તેમને ત્યારે જ થાય છે.પરંતુ વર્તમાન સ્થિતિમાં પણ પુષ્ટિમાર્ગીય જીવોએ સેવા-કથામય દિ નચર્યાને પ્રવાનતાથી જીવતાં જીવતાં પોતાની દિનચર્યાને ફળરૂપ જ માનવી જોઈએ.

૩૪. અખંડ ભક્તિવૃત્તિનું દાન જ્યારે ભગવાન આપણને કરી દે છે તે સ્થિતિમાં કોઈપણ પ્રતિબંધક ઉપસ્થિતિ ન હોવાના કારણે ત્યારે ફળપ્રાપ્તિમાં વિલંબ નથી થતો.

ભગવાન વ્યાસ પોતાના સૂત્ર भोगेन त्वितरे क्षपयित्वाऽथ सम्पद्यते ,માં કહે છે કે

इतरे – સ્થૂળ અને લિંગ (સુક્ષ્મ) બંને શરીરોને क्षपयित्वा – છોડીને

अथ -- ભગવલ્લીલાના અનુભવ યોગ્ય અલૌકિક દેહ-સંપત્તિ પ્રાપ્તિના બાદ.

भोगेन -- પરબ્રહ્મ-પરમાત્મા-ભગવાન શ્રીગોકુલેશની સાથે સહભોગથી યુક્ત થઈ જાય છે. આજ નિ નત્યલીલાત્મક અલૌકિક ભોગ છે. પરમાનંદ ભગવાન શ્રીગોકુલેશની સાથ आत्मानंद समुद्रस्थं कृष्णमेव विचिन्तयेत् । આથી શ્રીમહાપ્રભુ આજ્ઞા કરે છે...

निराधलीला मुक्त्वा मुक्तिस्तदनुवर्ण्यते।

मुक्तानामाश्रयः कृष्ण नान्येषामिति शास्त्रतः ।।

સંકલન :- રાજેન્દ્રભાઈ કડકીયા - યુ.એસ.એ

ગુરુ કેવા

દીક્ષા-મંત્રગ્રહણ અધિકારી – ૧

ગુરુદેવ:- વળી શ્રીભાગવતના એકાદશ સ્કંધના સત્તરમાં અધ્યાયના ચોત્રીસમાં શ્લોકમાં ભગવાન્ શ્રીગોકુલેશ ઉદ્ધવજી પ્રત્યે કહ્યુ છે કે —-

शौचमाचमनं स्नानं सन्ध्योपासनमार्जवम् ।

तीर्थसेवा जपोऽस्पृश्याऽभक्ष्यासंभाप्यवर्जनम् ।। ३४ ।।

सर्वाश्रमप्रयुक्तोऽयं नियमः कुलनन्दन ।

सद्भावः सर्वभूतेषु मनोवाक्कायसंयमः ।। ३५ ।।

અર્થ:- શૌચ (પવિત્રતા), આચમન, સ્નાન, સંધ્યોપાસન, આર્જવ (સરલતા), તીર્થની સેવા, જપ (ગાયત્રી વિગેરેનો), અસ્પૃશ્ય (નહિ સ્પર્શ કરવા લાયક), અભક્ષ્ય (નહિ ભક્ષણ કરવા લાયક), અસંભષ્ય (નહિ બોલવા લાયક એવા ચાંડાલ પતિતાદિની સાથે બોલવું), ઈત્યાદિક છોડવું. આ નિયમ, તથા સર્વ ભૂત પ્રાણીઓમાં મારો ભાવ, અને મન, વાણી તથા કાયા ને અવળે માર્ગે ચાલતા અટકાવવાં, એ સર્વ આશ્રમનો ધર્મ છે. તેમજ અઢારમાં અધ્યાયના બેતાલીસમા શ્લોકથી કહેલ છે કે —

भिक्षोर्धर्मः शमो हिंसा तप ईक्षा वनौकसः ।

गृहिणो भूतरक्षज्या द्विजस्याचार्यसेवनम् ।। ४२ ।।

ब्रह्मचर्यं तपः शौचं संतोषो भूतसौहृदम् ।

गृहस्थस्याप्यृतौ गन्तुः सर्वेषां मदुपासनम् ।। ४३ ।।

इति मां यः स्वधर्मेण भजन्नित्यमनन्यभाक् ।

सर्वभूतेषु मद्भावो मद्भाक्तिं विन्दतेऽचिरात् ।। ४४ ।।

भक्तयोद्धवानपायिन्या सर्वलोकमहेश्वरम् ।

सर्वोत्पत्यप्ययं ब्रह्म कारणं मोपयाति सः ।। ४५ ।।

અર્થ:- ઈન્દ્રિય તથા અંતઃકરણનો નિગ્રહ, બીજાને પીડા થાય તેવું આચરણ ન કરવું એ સન્યાસીનો મુખ્ય ધર્મ છે, શાસ્ત્રમાં તપ કરવામાં જે ક્લેશ સહન કરવા ની લખેલું છે તે ક્લેશને સહન કરવો અને તત્ત્વાનો વિચાર કરવો એ વાનપ્રસ્થીનો મુખ્ય ધર્મ છે; પ્રાણીમાત્રની રક્ષા કરવી અને પંચમહાયજ્ઞ કરવા એ ગૃહસ્થાશ્રમીનો મુખ્ય ધર્મ છે, તથા ગુરુની સેવા કરવી એ બ્રહ્મચારીનો મુખ્ય ધર્મ છે, એમ ચારે આશ્રમના મુખ્ય મુખ્ય ધર્મો બતાવીને તેમાંના કેટલાક વિશેષ ધર્મોનું આચરણ કરવાણી ગૃહસ્તને આજ્ઞા કરે છે કે, ઋતુકાલમાં સ્ત્રી પાસે જનાર ગૃહસ્થને બ્રહ્મચર્ય, તપ, પવિત્રતા, સંતોષ અને સર્વ પ્રાણીઓમાં મિત્રભાવ રાખવો એ ધર્મો પણ

આચરણ કરવાના છે (*ઋતુકાલમાં સ્ત્રી પાસે જનાર ગૃહસ્થ બ્રહ્મચારી જ કહેવાય છે, ગૃહસ્થને બ્રહ્મચર્ય સર્વદા રાખવાનું નથી. સ્ત્રીને ઋતુ પ્રાપ્ત થાય ત્યારે તો સ્ત્રીપાસે અવશ્ય જવુંજ જોઇએ, માટે ઋતુકાલમાં સ્ત્રી પાસે જવું એજ ગૃહસ્થનું બ્રહ્મચર્ય છે.*). અને મારી ઉપાસના કરવી એ તો સર્વ વર્ણાશ્રમવાળાનો મુખ્ય ધર્મ છે. એવી રીતે કંઇ પન પ્રયોજન વગર જે મારી ભક્તિ સ્વધર્મે કરીને કરે છે, અને સર્વભૂતમાં જેને મારો ભાવ છે તે થોડા સમયમાં મારી પરા ભક્તિને પ્રાપ્ત કરે છે. અને તેવી કંઇ પણ અંતરાય વગરની મારી ભક્તિ વડે સર્વની ઉત્પત્તિ, સ્થિતિ અને લયના કારણરૂપ સર્વ લોકના મહેશ્વર બ્રહ્મરૂપ મને પ્રાપ્ત થાય છે. આ પ્રમાણે સ્વધર્મથી અંત:કરણ જેનું શુદ્ધ થયેલું છે અને મારૂ તત્ત્વ યથાર્થ જેણે જાણેલું છે તેવો પુરુષ જ્ઞાન અને વિજ્ઞાનથી યુક્ત થઇને જલ્દીથી મને પ્રાપ્ત થાય છે. સર્વ વર્ણાશ્રમવાળાઓને આચરણ કરવાનો આ ધર્મ જો મારી ભક્તિથી યુક્ત હોય તો ઉત્તમ કલ્યાન કરનારો બને છે અને તેજ સર્વથી ઉત્તમ છે. એવી રીતે સ્વધર્મથી યુક્ત ભક્ત સર્વથી પર એવા મારા સ્વરૂપને જેવી રીતે પ્રાપ્ત થાય છે તે વિષે તેંજ મને પૂછયું તે મેં કહ્યુ એમ શ્રીગોકુલેશ ભગવાને ઉદ્ધવજીને કહેલું છે. (...ક્રમશ)

સંકલન:- દાસ ગોપાલ, જૈ જૈ શ્રીગોકુલેશ પરિવાર, વડોદરા

સિદ્ધાંત રહસ્ય

...ગતાંકથી આગળ

શિષ્ય:- ગુરુદેવ! આ વચનો દ્વારા તો આપણે માની પણ લઇએ કે સમર્પણ-ગદ્યમંત્ર એ શ્રીમદ્ભાગવત ના એકાદશ-સ્કંધનો અનુવાદ નથી. પણ ગદ્યમંત્રમાં વાક્યો નો અર્થનો સમાવેશ તો થાય છે, એ તો આપણે સ્પષ્ટ સમજી શકીએ. તો પછી આપણે માનવું પડશે કે શ્રીમદ્ભાગવત માં કહેલ સમર્પણ અને ગદ્યમંત્રમાં કહેલ સમર્પણમાં સમાનતા છે.

ગુરુદેવ:- શિષ્ય, આવી શંકા ન કરવી. કારણ કે જો તારી શંકા ને આપણે સત્ય માની પણ લઇએ તો એક વાત ધ્યાનથી સમજી લે કે એકાદશ-સ્કંધમાં જિજ્ઞાસુ પુરુષોને જ અધિકારી ગણાવ્યુ છે. આ સમર્પણ દ્વારા તો કેવલ પુરુષજ અધિકારી છે, સ્ત્રી નહી. તે સિદ્ધ થાય છે. પણ આપણા આ ગદ્યમંત્રમાં કહેલ સમર્પણમાં તો પુરુષ પણ અધિકારી છે, અને સ્ત્રી પણ અધિકારી છે. **હે રાજન! જેવી રીતે વિષ્ણુ ભક્તિ કરવા**

ના બધા અધિકારી છે, તેવી રીતે, દેવ-અસુર અથવા મનુષ્ય કોઈ પણ હોય. (શ્રીમદ્ ભાગવત ૭-૭-૫૦) અને **એવો કૌન પ્રાણી છે રાજન! જે બ્રહ્માદી ના ઉપાસ્ય ભગવાન ના શ્રીચરણકમલોનું ભજન કરવા ન ઈચ્છે ?**(શ્રીમદ્ ભાગવત ૧૧-૨-૨). આવા અનેક વાક્યો એ સિદ્ધ થાય છે કે સમસ્ત ઈન્દ્રિયવાનો ને નવધાભક્તિ દ્વારા સામાન્યરૂપથી અધિકાર પ્રપ્ત-સિદ્ધ થાય છે. અતઃ ભક્તિના આધારરૂપ-આત્મનિવેદનમાં સ્ત્રિયોને અધિકાર નથી, તે કહેવુ અસંભવ છે. કારણ કે ભક્તિમાં સ્ત્રિયોને નિષેધ છે, તે સત્ય નથી. જો સપ્તમસ્કંધનાં દૈત્યબાલકો ના પ્રતિ પ્રહ્લાદજી કહે છે કે **બહુ સમય વિતી જવા ના કારણે અને સ્ત્રી હોવાના મારણે માતા ને સ્મૃતિ ન રહી** (શ્રીમદ્ ભાગવત ૭-૭-૧૬). આ વાક્યના મૂલમાં આવતો **ક્યાધૂ** શબ્દ ને લક્ષિત કરતાં નારદજી દ્વારા આપવામાં આવેલા નવધાભક્તિના ઉપદેશ નો બોધ કરાયો. જેમાં તેમની માતા ને પણ ભક્તિ પ્રાપ્ત થઇ. ભગવાન પોતે પણ એકાદશ સ્કંધમાં સંવાદ સમાપ્ત પૂર્ણ કરતાં આજ્ઞા કરે છે કે **યદિ શુદ્ર અને સ્ત્રી પણ મારા પ્રતિ પ્રેમભક્તિ રાખે તો તેમને પણ બ્રહ્મવિદ્યા નો ઉપદેશ કરવો જોઈએ.**(શ્રીમદ્ ભાગવત ૧૧-૨૯-૩૧) આ શ્લોક દ્વારા ઉદ્ધવજી ને શ્રીપ્રભુએ આજ્ઞા કરી કે જો સ્ત્રી-શુદ્રને પણ ભક્તિ થતી હોય તો તેમને પણ ભક્તિ નો ઉપદેશ આપવો જોઇએ. કોઈને કાંઇ પણ કહેવુ - ઉપદેશ આપવાનું પ્રયોજન હોય તો તે એ છે કે, તે યથાધિકાર સાધન માં પ્રવૃત્ત થાય તો પોતાના લક્ષ્ય ને પ્રાપ્ત કરી શકે. અને **મનુષ્યોમાં સ્ત્રી, વૈશ્ય, શુદ્ર અને અન્ત્જ આદી રજોગુણી, તમોગુણી પ્રકૃતિ ના ઘણા જીવો મારા પરમપદ ને પ્રાપ્ત કરે છે.** (શ્રીમદ્ ભાગવત ૧૧-૧૨-૪). આ શ્રીભગવાનની આજ્ઞાથી એ તો સિદ્ધ થાય છે કે સ્ત્રીયો ને કેવળ સાધનમાંજ પ્રવૃત્તિ નહી, પરંતુ ભક્તિમાં પ્રવૃત્ત થવા પશ્ચાત સત્સંતના ફલને પણ બોધિત થાય છે. પ્રાપ્ત કરે છે.

શિષ્યઃ- પણ ગુરુદેવ! કદાચ આપણે એ માની પણ લઈએ કે આત્મનિવેદનમાં સ્ત્રીઓને પણ અધિકાર સિદ્ધ છે, તથા પણ સ્ત્રી, પુરુષ, વિરક્ત, બાળક અથવા અન્ય કોઇ પણ વ્યક્તિ જેને પત્ની-પુત્રાદિ છેજ નહી, તો પછી સમર્પણ કરતા સમય સમર્પણ કેવી રીતે કરશે અથવા ભવિષ્યમાં થવાની કલ્પના કેવી રીતે કરશે ? અને જો આ પ્રકારે ભવિષ્યમાં થવાની સંભાવના હોય તો આવી કલ્પના (કે મારૂ સર્વસ્વ સમર્પણ શ્રીપ્રભુને હુ કરું છું) બ્રહ્મસંબંધ લેવી વખતે ન કરે તો આવનાર સર્વ પરિવાર જન ને અસમર્પિત જ રહી જશે. અને તેમનો સંગ તો દોષ ઉત્પન્ન કરનાર થશે.તેથી ઉચિત તો એવું હોવુ જોઇએ કે ભવિષ્યમાં જેમ પત્ની-પુત્ર-ગૃહ વગેરે

પ્રાપ્ત થાય છે, ત્યારે એમનુ સમર્પણ કરવું જોઇએ. આને પહેલા ન હોવાથી કેવલ કલ્પના માત્ર કરવાથી શું લાભ ? આવી મારી શંકા છે.

ગુરુદેવ:- તારી શંકા ઉચિત છે. તેનો નિવારણ હેતું પણ સમજવું જોઇએ. સૃષ્ટિન્યાય ના અનુસાર સૃષ્ટિમાં ઉત્પન્ન થયેલા પદાર્થો ગૌણ છે અને સૃષ્ટિકર્તા મુખ્ય છે. જેમ દાર પદ થી પતિ નો સમાવેશ થાય છે. અને સુત પદ કહેવા થી પિતાનો. અત: આ ના દ્વારા સમર્પણ પણ સિદ્ધ થાય છે. અને આ ન્યાયને કારણે ભવિષ્ય કલ્પિત સંબંધો ના સંસર્ગમાં આવવાથી કોઈ પણ પ્રકારનો દોષ લાગતો નથી. ઉપરોક્ત સૃષ્ટિન્યાય પૂર્વતન્ત્રના પ્રથમાધ્યાયના અંતમાં આવે છે. **તે સૃષ્ટિરૂપ ધારણ કરે છે** ઇત્યાદિ વાક્યો થી સૃષ્ટિનો પરિચય દેવાવાળા મંત્રોનો વિધાન છે. તે સૃષ્ટિ શું છે ? આ પ્રશ્ન ના ઉત્તરમાં **યદિ કોઇ વિશેષ વાક્યનું વિધાન કરવામાં આવે તો તેને મંત્ર મહેવાય** છે, આ પાણિની સુત્ર ના દ્વારા ઉપર્યુક્ત વાક્યમાં સૃષ્ટિનુ વિધાન કારેલુ છે. એટલે સૃષ્ટિરૂપી મંત્ર છે, તે સિદ્ધ થાય છે. મંત્રના બાદમાં **બ્રહ્મા દ્વારા સૃજન કર્યુ, પ્રાણિયોનુ સૃજન કર્યુ,** ઇત્યાદિ વાક્યો થી સમજી શકાય. સર્વપ્રથમ તો **બ્રહ્મ સૃષ્ટિરૂપ ધારણ કરે** છે, આજ ભણવામાં આવે છે. આ વિવેચન દ્વારા તે સમજી શકાય છે કે બ્રહ્મ પોતેજ આ સષ્ટિના મૂલ છે, તેનોજ પાઠ સર્વપ્રથમ ભણવામાં આવે છે અને અન્ય પ્રાણીઓ ની સૃષ્ટિ હોવાનુ પાઠ પછી આવે છે. એટલે તે પણ હવે સ્પષ્ટ થાય છે કે કારણ (બ્રહ્મ) મુખ્ય છે, અને કાર્ય (સૃષ્ટિ) ગૌણ છે. હવે અહી પ્રથમ મંત્રમાં **તે સૃજન કરે** છે, આવું કહેવામાં નથી આવ્યુ, પણ **તે ધારણ કરે છે,** તે તો ખરેખરમાં કહેવામાં આવ્યુ છે. **એક ના દ્વારા સ્તુતિ કરવા પર સમસ્ત પ્રજા તેનો પાઠ કરે છે,** આ પાઠ આપવામાં આવ્યો છે. અને છતાં પણ તેના બીજા, ત્રીજા, એવા અનેક મંત્રોમાં **તે સૃજન કરે છે** નો પ્રયોગ થયો હોવાથી તે જ્ઞાત થાય છે કે સૃષ્ટિને ધારણ કરવાવાળો ભગવાન અને સૃષ્ટિરૂપે સૃજિત થવાવાળો ભગવાનમાં સમાનતા છે. આ સૃષ્ટિ શબ્દ થી સમજાય છે. આ સૃષ્ટિ શબ્દ જે પ્રકારે ધારણકર્તા અને સૃજનકર્તા વગેરે સમસ્ત સમુદાયોને બોધ કરે છે, તેવીજ પ્રકારે અહિંયા સમર્પણગદ્યમંત્રમાં પ્રત્યુત થતાં દાર-સુત વગેરે શબ્દ ન કહેવા છતાં અતિરિક્ત સમસ્ત વસ્તુઓનો બોધ થાય છે, તે અર્થ અહી સમજવો.

શિષ્ય:- પણ ગુરુદેવ ! હજું મને એક શંકા થાય છે. આપશ્રીએ જે દાર-સુત-ગૃહ વગેરે કહેવા દ્વારા સમસ્ત વસ્તુઓનો સમર્પણમાં સમાવેશ થઇ ગયો, પણ જો આવી રીતે

તો સમસ્ત વસ્તુઓનોજ સમર્પણ કરવુ આવશ્યક હોય તો પછી એક ઉચિત થાત જો **દેહથી લઇ ને આત્મા સૂધી સમસ્ત વસ્તુઓનુ સમર્પણ કર્યુ** આજ્ઞા કરી હોત. પણ આવુ ન કહીને એક એક વસ્તુને ગણી ગણીને સમર્પણ કરવાનું કહેલું છે, એવું કેમ? આનું કારણ શું કૃપાનાથ?

ગુરુદેવઃ- તારી વાત સાચી છે. લે સમજ. જીવથી સંબંધિત સમસ્ત વસ્તુઓંને ભગવાનમાં સમર્પણ કરવાનુ વિદાન ના નિષ્કર્ષ કહેવા ના પશ્ચાત તે-તે વસ્તુઓમાં રહેલા જીવના અધ્યાસની નિવૃત્તિ કારવા માટે અને જીવ અને તેના સંબંદની વાસ્તવિક સ્વરૂપ સ્પષ્ટ કરવા માટે એક એક વસ્તુ ગણાવીને સમર્પણ કરવાની આજ્ઞા કરી, તે સમજી લેવું જોઇએ. અહીં આત્મનિવેદનમાં કેમકે સમસ્ત પદાર્થો સાથે આત્મનિવેદન કરવાનું વિધાન કર્યુ છે અતઃ દેહ-આદિ કહીને પત્ની-પુત્ર-ગૃહ વગેરેને પણ કહેવું આવશ્યક છે. અહી સમજવું જોઇએ કે દેહ-ઇન્દ્રિય-પ્રાણ-અન્તઃકરણ વગેરે સમસ્ત જીવ ના અહંકારરૂપ અધ્યાસના વિષયક છે એટલે આ સમસ્ત વસ્તુઓ દ્વારા જીવને અહંકારની વૃદ્ધિ થાય છે. પન આ દેહ-ઇન્દ્રિય-પ્રાણ વગેરે જેમ જે ધર્મ છે તે **સહ** પદ દ્વારા પ્રયોગ કર્યો છે, જેમ કે **પિતાને નિમંત્રણ આપવા સાથે પોતાના પુત્રને પણ નિમંત્રણ સમાવેશ થઇ ગયો**, આ વાક્યાનુસાર આત્માની સાથે સમર્પિત થનારા પત્ની-પુત્ર વગેરેની પ્રધાનતા પણ બની રહે છે. એટલે આ સમસ્ત વિવેચન દ્વારા સિદ્ધ થાય છે-સમજાય છે કે આ ગદ્યમંત્રમાં બોધિત કરેલ સમર્પણ શ્રીમદ્ ભાગવતના એકાદશ સ્કંધ ના ૧૯માં અધ્યાયમાં કહેલા અધિકારના સ્વરૂપનો બોધક છે, કોઇ વાક્યનુ અનુવાદ નથી, કેમકે અહીં કહેલા ભગવદ્-વાક્યોનો અર્થ પૂર્વમાં કોઇ જગ્યા એ કહેલું નથી. સમજમાં આવી ગયુ?

શિષ્યઃ- હા ગુરુદેવ! આપશ્રીએ અતિ સુક્ષ્મ રીતે કૃપાકરી ને સમજણ આપી. અહી સુધી સમજણ પડી.

..ક્રમશ

સંકલનઃ- દાસ ગોપાલ, જૈ જૈ શ્રીગોકુલેશ પરિવાર, વડોદરા

દંડાકારં લલાટે સ્યાત્

...ગતાંકથી આગળ

મુકુન્દદાસ :- બીજા પુરાણોમાં પણ દંડાકાર તિલકના નિરૂપણમાં પણ કોઇ દોષ નથી, તે કહેલી છે. **તસ્માચ્છિદ્રાન્વિતં પુંણ્ડ્ર દણ્ડાકારં સુશોભનમ્**, એ શ્લોકમાં કહે છે કે *તે કાર*

નથી વચ્ચે માગ રાખવાથી માગવાળું દંડાકાર તિલક પરમ સુન્દર છે. આ શ્લોકમાં પણ માગવાળુ એ વચન માગ વિનાના એ વચનનો ફક્ત વિપરીત અર્થજ કરનાર છે, જો કોઇ એમ આક્ષેપ કરતું હોય કે દંડાકાર તિલક કરવાથી દોષ ઉત્પન્ન થાય છે, તો બીજા રૂપવાળા વિપરીત અર્થથી પ્રાપ્ત થતા વિધિને કહેવામાં ન આવે, જેમ **અધર્મો દુઃખસાધન**, અધર્મ દુઃખ સાધન છે, એમ જો આપણે કહીએ તો બીજી રીતે તે સમજી શકાય કે ધર્મ તે સુખનું સાધન છે, તે તો અનુક્તસિદ્ધ છે, સારી રીતે સમજી શકાય. તેમ અચ્છિદ્રને માર્ગ વિનાનાને નિન્દિત કહેતાં માગવાળું કરવું એમ બોધ થાય છે તેથી, આ કારણથી સમજાય કે વચ્ચે માગ રાખવો. આ ન્યાય વડે દ્વિરેક -દંડાકાર તિલકને બીજા દોષ વાક્યો પ્રતિબન્ધક થતાં નથી; એ પ્રમાણે અર્થાત્ નિન્દત વાક્યો જેમકે માગવિનાને દૂષિત ગણેલુ હોવાથી માગવાળું કરવું એવું સૂચન થાય છે, એમ નહી કે દ્વિરેખ-દંડાકાર તિલકમાં દોષ છે, તે નિર્દોષ-શાસ્ત્રીય છે.

બીજા કોઇ એમ કહે છે કે -મૂળ એ જ મૂળ, છેકેલું-ભૂસેલુ છે મૂળ માત્રની જેમ છિન્નમૂળ-મૂળ ને ભૂસી લેવુ. અહિં છિન્ન પદ નું તાત્પર્ય ગ્રાહક છે, અને મૂળ શબ્દમાં મૂળમાત્રના સંબંધવાળા તિલકમાં લક્ષણા છે, તેવા છિન્નપણાવડે યુક્ત મૂળપણાનો સમ્બન્ધ તિલકમાં દેખાય છે, તેથી જેમાં ફક્ત મૂળ ભૂસેલું હોય, તેવું તિલક ન કરવું, અર્થાત્ મૂળ એકલું ભૂસવું નહીં, તિલકતો બે ભાગવાળું કરવું? જો છિન્નમૂલતા દોષ છિન્ન-બે ભાગવાળા દ્વિરેક તિલકને લાગે તો શ્રુતિસિદ્ધ દ્વિરેખપનાને હાની આવે, અને બે ભાગ ન કરવાથી ધાતુનો અર્ત અસંગત થાય, વચ્ચે બે ભાગ કરવા, એ શ્લોકમાં આવેલો છિદ્ર શબ્દ છિદિ ધાતુ દ્વૈધી કારણાર્થ છે, અને તે રૂધાદિગણ પઠિત છે, વ્યાકરણમાં તેણે ઉણાદિ **સ્ફાયિતચ્ચિ**, એ સૂત્રથી રક્ પ્રત્યય લાગે છે, જેથી છિદ્ર શબ્દ બને છે, બે ભાગ કરાય તે છિદ્ર; વચ્ચેથી અભીષ્ટ-પર્યાપ્ત અન્તર રાખીને જે બે ભાગ કરાય તે મધ્યે છિદ્ર, દંડાકાર કરવું અને વચ્ચે બે ભાગ રાખવા-કરવા એમ બે પ્રકારથી જે કલ્પનાઓનો સમુચ્ચય-બે કર્મ ને એક ક્રિયાથી કરવાં તેથી તિલકમાં સંબન્ધ છે, પરમ્પરાથી ચાલુ હોવાથી, હવે જો છિન્નમૂલતા દોષને સ્વીકારવામાં આવે તો કૃત હાનિ-કૃતજે દ્વિરેખ તેની હાનિ, અને જે અકૃત છે તેની કલ્પના નહી, પણ કૃત જે બદ્ધત્વ તેની કલ્પનાનો પ્રસંગ આવે તેથી છિન્ન મૂલતા દોષ બીજી જગ્યાએ જ્યા મૂળ કરીને છેદવામાં આવતાં હોય તેવા સ્થાન મેળવતો હોવાથી દ્વિરેખ દંડાકારનો વિષય બનતો જ નથી, વળી જે છેકેલું-ભૂસેલાં સંબન્ધવાળું એવું જે ફક્ત મૂળ, તે જેમાં હોય તેવું તિલક દૂષિત હોવાથી જેમા મૂળ જ

છેકેલું હોય તેમાં દોષ આવે, નહીં કે દંડાકાર એટલે કે દ્વિરેખ એટલે કે વચ્ચે માગવાળામાં. તેથી દંડાકાર તિલકમાં કોઇ પણ પ્રકારનો દોષ નથી.

...ક્રમશઃ

સંકલનઃ- દાસ ગોપાલ, જૈ જૈ શ્રીગોકુલેશ પરિવાર, વડોદરા

શું આપને લાગે છે કે વિચાર કરવો જોઈએ ?

૧૪. શ્રીભગવાનના અનુગ્રહથી જીવાત્માને પ્રાપ્ત થયેલા વરણના પરિણામ સ્વરૂપ અભિવ્યક્ત થયેલી આ સ્વભાવગત્ વૈષ્ણવતા મનુષ્યથી કરાયેલા કોઇપણ સાધન વડે પ્રાપ્ય માન નથી.

૧૫. શ્રીમહાપ્રભુજીએ પ્રગટાવેલા શ્રીમદ્વલ્લભ સંપ્રદાય-પુષ્ટિમાર્ગમાં શરણાગતિ દીક્ષા (અષ્ટાક્ષર મંત્ર દીક્ષા) તેમજ ભક્તિમાર્ગીય દીક્ષા (ગદ્યમંત્રનું દાન), આ ઉભય દીક્ષા જીવાત્મામાં રહેલી શરણમાર્ગ કે ભક્તિમાર્ગના સ્વાભાવિક ધર્મોને જીવનમાં બહાર પ્રગટ કરી આપે છે. આ ઉભય દીક્ષા કંઇ વરણ પ્રાપ્ત કરવાનું સાધન નથી કે તેના વડે વરણ પ્રાપ્ત થઇ શકતું નથી. પ્રત્યુત્ વરણ પ્રાપ્ત કરેલા જીવમાં તે વરણને બહાર અભિવ્યક્ત કરવાના શરણમાર્ગીય અને ભક્તિમાર્ગીય સંસ્કારો છે જે ભક્તિમાર્ગીય સંસ્કારોનું નિરૂપણ શ્રીભગવાનના સાક્ષાત્ શ્રીમુખથી થયેલું છે.

૧૬. જેમ લાંબા સમુથી ખેતીના ઉપયોગમાં ન આવેલી પડતર જમીનને પહેલાં જંગલી ઘાસ, ઝાડી, ખેતર-ક્યારામાં ઉગી નીકળતાં નકામાં છોડવા,ખડ વગેરેને સાફ કરી, ભૂમિને સમતળ બનાવી ખેડી ચાસીને ખેતીલાયક તૈયાર કરી, જળથી સીંચન કરી, પછી જ પોષણ અને સાચવણી થતા બીજમાંથી પાક થવાથી પરિસ્થિતિ સર્જાય છે, તેવી રીતે શરણાગતિ અને ભક્તિના ખૂબ લાંબા સમુથી (સહસ્ત્ર પરિવત્સર જેટલો કાળ) પડતર રહેલી અંતઃકરણની ભૂમિમાં દબાયેલા બીજભાવના, સફળ પાક માટે અંતઃકરણની ભૂમિના અજ્ઞાન અને સિદ્ધાંત વિરૂદ્ધ આચરણ, ખાનપાન, વ્યવહારની અશુદ્ધિ તથા સંસારાશક્તિ રૂપ નકામા છોડવા, ખડ , વગેરે ને સાફ કરી શ્રીમહાપ્રભુજીના સિદ્ધાંતોના હળથી ચાસી, સમતળ બનાવી, તેને સિદ્ધાંત નિષ્ઠાના જળથી ભિનાસવાળી બનાવીએ તોજ અંદર દબાયેલો બીજભાવ ઉપસીને ઉપર આવી શ્રવણ વગેરેના સફળ પોષણ માટે સક્ષમ બને, અને શરણાગતિ કે ભક્તિના સફળ પાક માટે તૈયાર થાય. અન્યથા આ બીજભાવ બિનતૈયાર થયેલી અંતઃકરણની

ભૂમિમાં દબાયેલો જન્મ-જન્માંતર સુધી પડેલો જ રહી જાય. જેમ ખેતરની ઉપજાઉ ભૂમિમાં બીજ વાવેલું હોય ત્યારે તેનાં સુયોગ્ય પોષણ અને સુયોગ્ય કાળજી લેવાથી તે બીઝ અંકુરીત થઇને સમય થતા પરિપાક સુધી પહોંચી ધનધાન્ય આપે છે તેવીજ રીતે શ્રીમહાપ્રભુના સિદ્ધાંત બોધથી તૈયાર થયેલી અંત:કરણની ભૂમિમાં વરણસ્વરૂપ બીજભાવને પણ યોગ્ય પોષણ આપી તેની સુયોગ્ય કાળજી લેવાથી જ તે અંકુરીત થઇ પરિપાક ને પ્રાપ્ત કરે છે.

...ક્રમશ

સંકલનઃ- દાસ ગોપાલ, જૈ જૈ શ્રીગોકુલેશ પરિવાર, વડોદરા

સેવક-વૈષ્ણવો માટે પોતાના શ્રીગુરુદ્વાર-શ્રીગુરુદેવ પ્રતિ સામાન્ય વ્યવહાર

શ્રીચરણસ્પર્શ કરવાની રીત

ગંદી ચલણી નોટોની ચરણભેટ પ્રથમ મૂકી, ગંદા સ્પર્શયુક્ત હાથથી શ્રીગુરુદેવના શ્રીચરણસ્પર્શ કદી કરવાં નહી. શ્રીચરણસ્પર્શ કરતાં પહેલાં બન્ને હાથને ખાસા (શુદ્ધ) કરવા. ડાબો હાથ સર્વ શાસ્ત્રોક્ત કર્મમાં નિષિધ્ધ હોઇ, જમણા હાથથી શ્રીચરણસ્પર્શ કરવા.

પ્રથમ પોતાનો ડાબો હાથ, જમણા હાથની ભુજાને સ્પર્શ કરાવી, જમણા હાથથી હથેળીને ચત્તી રાખી, પ્રથમ શ્રીગુરુદેવના વામ (ડાબા) શ્રીચરણારવિંદનો સ્પર્શ કરવો. પછી જમણા શ્રીચરણારવિંદનો અને ફરી ડાબા શ્રીચરણારવિંદનો સ્પર્શ કરવો. વામ (ડાબો) શ્રીચરણારવિંદ પુષ્ટિભક્તિ અને જમણું શ્રીચરણારવિંદ મર્યાદાભક્તિનું છે. આથી શ્રીગુરુદેવના ડાબા શ્રીચરણારવિંદનો પ્રથમ સ્પર્શ કરવો.

શ્રીચરણસ્પર્શ કરીને શ્રીગુરુદેવની શ્રીચરણરજ આપના બન્ને નેત્રો, મસ્તક અને હ્રદયને લગાડવી. શ્રીગુરુદેવના શ્રીચરણસ્પર્શ કર્યા પછી જ શ્રીગુરુચરણોંમાં ભેટ ધરવી. શ્રીગુરુદેવ જ્યારે એક આસને બીરાજમાન હોય ત્યારેજ શ્રીચરણસ્પર્શ કરવા. અને જ્યારે શ્રીગુરુદેવ પધારતા હોય, તે સમયે શ્રીચરણસ્પર્શ કરવોં નહિ. શ્રીગુરુદેવની પ્રથમ આજ્ઞા લઇનેજ શ્રીચરણસ્પર્શ કરવો.

શ્રીગુરુદેવ સન્મુખ અદબ વાળીને, પગ ઉપર પગ ચઢાવીને, પગ લાંબા રાખીને, પગ ઊંચા-નીચા રાખીને તથા પીઠ દઇને કદી બેંસવું નહિ. વળી શ્રીગુરુદેવથી ઊંચા અથવા

સમાન આસને પણ કદી બેસવું નહિં. પરંતુ આપણા બન્ને પગ ખુલ્લા દેખાય નહિ એ રીતે પલાંઠીવાળીને દીનતાપૂર્વક શ્રીગુરુસન્મુખ બેસવું જોઇએ.

શ્રીગુરુસન્મુખ વિદ્વાન, મોટા અધિકારી કે દ્રવ્યપાત્ર ના અહંકારભાવથી પણ કદી જવું નહિ. શ્રીગુરુ સન્મુખ લૌકિકવાતો કે સાંસારિક ચર્ચા કરવી નહિ પરંતુ એકાગ્રચિત્તે શ્રદ્ધા અને દીનતાપૂર્વક શ્રીગુરુવચનામૃતો શ્રવણ કરવાં.

શ્રીગુરુદેવને આપણાથી **જૈ જૈ શ્રીગોકુલેશ** કદી કહેવાય નહિ, કારણકે શ્રીગુરુદેવને ભગવદ્સ્મરણ કરવાની સેવકમાં કોઇ યોગ્યતા હોતી નથી; પરંતુ શ્રીગુરુકૃપાથી જ ભગવદ્સ્મરણ કરવાનો અને અન્યને કરાવવાનો અધિકાર સેવાકને પ્રાપ્ત થાય છે.

શ્રીગુરુદેવને વિનંતીપત્ર લખવાનો પ્રસંગ આવે ત્યારે પત્રમાં પણ સાષ્ટાંગ દંડવત્ પ્રણામ લખવા. ટેલીફોન ઉપર આજ્ઞાપ્રાપ્તિનો અથવા અન્ય કોઇ કાર્યાર્થ વાત કરવાનો પ્રસંગ ઉપસ્થિત થાય ત્યારે સૌપ્રથમ **કૃપાનાથ ! દંડવત્ પ્રણામ** એમ બોલીને પછી જ વિનંતી કરવી. વાતચીત પૂર્ણ થયા પછી **દંડવત્ પ્રણામ** બોલવું.

શ્રીગુરુદેવ સાથે લૌકિક અથવા અલૌકિક સર્વ પ્રસંગોએ વાતનો પ્રારંભ કરતાં પહેલાં **કૃપાનાથ** સંબોધનનો અવશ્ય ઉપયોગ કરવો. શ્રીગુરુદેવ સન્મુખ પ્રત્યક્ષમાં અથવા શ્રિગુરુદેવ સંબંધી વૈષ્ણવો સાથે પરસ્પર વાર્તા પ્રસંગ કરતાં પણ લૌકિક ભાષાના શબ્દપ્રયોગથી સર્વથા દૂર રહી, કેવળ અલૌકિક શબ્દપ્રયોગોનો ઉપયોગ કરી વાત કરવી જોઇએ. દા.ત. લૌકિક દેહ માટે શરીર શબ્દ વપરાય પરંતુ શ્રીગુરુદેવ માટે **શ્રીઅંગ** શબ્દપ્રયોગ કરવોં. એજ પ્રમાણે શ્રીગુરુપુત્ર માટે **શ્રીલાલજી**, શ્રીગુરુપુત્રી માટે **શ્રીબેટીજી**, શ્રીગુરુપત્ની માટે **શ્રીબહુજી**, હાથ માટે **શ્રીહસ્ત**, પગ માટે **શ્રીચરણારવિંદ**, માથા માટે **શ્રીમસ્તક**, કપડાં માટે **શ્રીવસ્ત્ર**, શ્રીગુરુદેવનું આવવું-જવું તે માટે **પધારવું-વિજય કરવોં** વગેરે વગેરે અલૌકિક ભાષાપ્રયોગનોજ સદા ઉપયોગ કરવો. આ પ્રમાણે મુખરતા દોષો (વાણીના અપરાધ)થી સદા બચવા પ્રયત્નશીલ રહેવું.

વળી શ્રીઠાકોરજી અને શ્રીગુરુદેવનો નામોચ્ચાર કરતાં અગાઉ પ્રારંભે **શ્રી** અને અંતે **જી** અક્ષરનો અવશ્ય ઉપયોગ કરવોં. દા.ત.:શ્રીનાથજી, શ્રીમહાપ્રભુજી, શ્રીગોપીનાથજી, શ્રીગુસાંઇજી, શ્રીગોકુલનાથજી, શ્રીદેવકીનન્દનાચાર્યજી વગેરે.

શ્રીગુરુદેવ પધારે ત્યારે સૌપ્રથમ ઊભા થઇ **શ્રીગોકુલનાથકી જૈ-જય** નો જામઘોષ કરવો. ત્યારબાદ દંડવત્ પ્રણામ કરીને જ બેસવું જોઇએ. એજ પ્રમાણે શ્રીગુરુદર્શન કર્યા પછી પાછા જતી વેળા પણ શ્રીગુરુઆજ્ઞા લઇ, દંડવત્ પ્રણામ કરીને જ ઊભા થવું જોઇએ. બહાર નીકળતાં શ્રીગુરુદેવને પીઠ દઇને કદી નહાર જવું જોઇએ નહિ. જગાના અભાવે કદાચ પીઠ દઇને કદી બહાર નીકળવાનો પ્રસંગ આવે ત્યારે, બહાર નીકળ્યા પછી ફરીથી દંડવત્ પ્રણામ કરી, અપરાધની ક્ષમાયાચના કરવી.

ભગવદ્મંદિર (સ્વગૃહ ભગવન્મંદિર), શ્રીબેઠકજી અથવા શ્રીગુરુદેવ સન્મુખ વૈષ્ણવોએ પરસ્પર **જૈ જૈ શ્રીગોકુલેશ** કહેવા નહિ, કારણકે જેનું સ્મરણ કરીને આપણે અન્ય વૈષ્ણવોને ભગવદ્સ્મરણ કરાવીએ છીએ તે તો આપણી સન્મુખ સાક્ષાત પ્રત્યક્ષરૂપમાં બિરાજમાન હોય છે. આથી વૈષ્ણવોએ ઉપરોક્ત સર્વની પરોક્ષ સ્થિતિમાં જ પરસ્પર ભગવદ્સ્મરણનો વ્યવહાર કરવોં જોઇએ.

સંકલન :- રાજેન્દ્રભાઇ કડકીયા - યુ.એસ.એ

શ્રીચતુર્થકુમાર શ્રીગોકુલેશપ્રભુ વિરચિત બત્તિસ લક્ષણ

નવમો લક્ષણ - વૈષ્ણવનો જીવ પ્રત્યે ધર્મ

અબ નવમો લક્ષણ કહે હે: - જો કોઇ જીવમાત્ર દુર્વચન કહે સો સહિ રહેનો. વાકો ઉત્તર ન દેનો. ઉન પર ક્રોધ ન કરનો. આપકે મનકો ખેદ ન કરનો. ઉનકો વચન મનમેં ન લાવનો, અપને મનમેં જાનિ રહેનોં, ઉનસો સદૈવ જૈ જૈ શ્રીગોકુલેશ કરનો ઉનકો વચન ભુલાય દેને. જો કછુ ઉપકાર હોય સો કરનો, ઉનકી નિંદા ન કરની; એસી રીતિસો રહનો.

ઇતિશ્રી નવમો લક્ષણ સંપૂર્ણમ્

સંકલન:- દાસ ગોપાલ, જૈ જૈ શ્રીગોકુલેશ પરિવાર, વડોદરા

આશ્રયકો પદ

રાગ કાન્હરો

ઉદ્ધવ એસો ભક્ત મોહિ ભાવે ।।

સબતજ આશ નિરન્તર મેરી જન્મ કર્મ ગતગાવે ।। ૧ ।।

કથની કથત નિરન્તર મેરી સેવામેં ચિત્તલાવે ।।

મૃદુહાસ નેન જલધારા કરતલ તાલ બજાવે ।। ૨ ।।

જ્હાં જ્હાં ભક્ત મેરો ચરન ધરત હે તહાં તીરથ ચલિ આવે ।।

વે રજ લે મેં અંગ લગાઉં કોટિ બ્રહ્માંડ સુખ પાવે ।। ૩ ।।

મેરી મૂરત ઉનકે હ્રદય મેં વે મેરે ઉર આવૈ ।।

બલબલ જાઉં શ્રીમુખ વાણી સૂરદાસ જસ ગાવે ।। ૪ ।।